СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXII. — Число 10. — Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 14. січня, 1924. — VOL. XXXII. — No. 10. Jersey City, N. J., Monday, January 14, 1924. — THREE CENTS

ПЕРШИЙ КРОК ДО ДАЛЬШОГО ОБМЕЖЕННЯ ІМІГРАЦІЇ ЗРОБЛЕНИЙ

ІМІГРАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ПАЛАТИ ПОСЛІВ УХВАЛЮЄ 2-ПРОЦЕНТОВУ КВОТУ

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Іміграційний комітет палати послів ухвалив нині приняти постанову, що на будуче має на рік приходити до Злучених Держав з кождого краю не більше іміґрантів, як 2 процент того числа, що тут уже було в 1890. році, даючи при тім кождій державі право прислати сюди що найменче 200 іміґрантів без огляду на обмеження квоти.

КОМПРОМІС МЕЖИ ПРОТИВНИКАМИ ПОДАТКОВИМИ ПРОЄКТАМИ

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — З огляду на те, що межи провідниками републиканської більшости в комітеті приходів, що буде рішати про податковий закон, а межи провідниками демократичної менчости відбуваються якісь тайні наради, почали кружляти чутки, що межи прихильниками податкового проєкту секретаря скарбу Мелона а прихильниками демократичного проекту прийде до якоїсь злагоди та що остаточно з комітету вийде проект, маючий в собі постанови обох проектів.

ЗАЛІЗНИЦІ ЗАПОВІДАЮТЬ БОРОТЬБУ ПРОТИ ПРОЄКТУ ЛА ФОЛЕТА

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Товариство Зарядчиків Зелізниць заповідає безпощадну боротьбу проти проекту зелізничого закона, внесеного сенатором Ля Фолетом, після котрого зелізнича тарифа малаби бути встановлена після коштів перевозу. Зелізничі директори стоять на становищи, що се булаби чиста конфіската приватного майна.

СЛІДСТВО В СПРАВІ ВИЗНАННЯ РОСІЇ

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Сенатор Лодж, голова сенатового комітету для заграничних справ, іменував сенатора Бору, котрий вніс резолюцію за визнанням Росії, головою субкомітету, котрий має робити публичні переслухання в справі визнання. До сього субкомітету війшли кромі Бори ще сенатори: Ленрут, Певпер, Свонсон та Питмен.

НЕ БУДЕ СЛІДСТВА НАД ВИСИЛКОЮ ОРУЖА ДО МЕКСИКУ

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Заграничний комітет палати послів відложив на необмежений час резолюцію нюйорського сенатора Дерчайлда, котрий домагався розслідження продажі оружа мексиканському урядови.

ЧУТКИ ПРО ВІДКЛИКАННЯ ВУДА

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Американський уряд заперечує чутки, буцімто він задумує в короткім часі відкликати ґенерала Вуда, ґубернатора филипинських островів.

ПРОЧИЩУЮТЬ БЮРО ВЕТЕРАНІВ

ВАШІНҐТОН, 11. січня. — Уяд усунув ряд начальників місцевих бюр ветеранів на основі обжаловань їх за ріжні надужиття. Межи инчим усунено начальника бюра в Ню Йорку, котрому закидують, що на Навий Рік він справляв піяцьку забаву.

СВАРКА В КУ-КЛАКС-КЛЕНІ

АТЛЕНТА, Джорджія, 11. січня. — Потайна орґанізація Ку-Клакс-Клен викинула зі свого складу Віліема Симонса, основателя та колишнього голову орґанізації, та Едварда Янґа Кларка, теж одного з виднійших своїх провідників, за те, що вони противляться політиці Евенса, теперішнього „цісарського чародія" орґанізації. В той спосіб закінчилася перша дія довгої нутрішньої боротьби в Клені.

МАСОВІ САЛУНОВІ РЕВІЗІ У ФІЛЯДЕЛФІЇ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 11. січня. — За 48 годин урядовання нового директора уряду публичного безпеченьства зроблено тут ревізію та замкнено 973 салуни. Всіх їх мало бути 1,200. Поліція почала рівночасно похід проти бандитизму в місті.

БУНТ ВЯЗНИКІВ

БЕРМИНҐГЕМ, Алабама, 11. січня. — Нині, коло 8. години рано, збунтувалися тут в копальні вугля підприємства Томас-Велер Майнинґ Ко. вязники стейтової вязниці, котрих заряд вязниці відступив підприємству на роботу. Вязники забарикадувалися в однім закопі та не хочуть ні робити ні виходити з ями. Має їх бути 69 душ.

ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ НАЇХАВ НА БЕРІГ

БОФОРТ, Норт Каролайна, 11. січня. — Американський военний контраторпедовець „Коклем" наїхав на беріг межи Бофортом та морським маяком на Кейп Лукавт. Його стягнули знова на воду, і дали до направи.

ЗАГОВІР ПРОТИ МЕКСИКАНСЬКОГО УРЯДУ В САМІЙ СТОЛИЦІ

МЕКСИКО, 11. січня. — Міністер нутрішних справ у федеральнім уряді президента Обреґона признав правдивість кружляючих від кількох днів чуток, що уряд відкрив в самій столиці заговір проти себе.

Федеральні війска відобрали від повстанців місто Пачуку, котре повстанці заняли вчора. Рівночасно повстанці дістали ще один удар, бо американські нафтові підприємства, що мають нафтові терени в тій части Мексика, яку захопили повстанці, заявили, що вони не будуть платити податків від нафтових шибів повстанцям.

ВАЖНІ ДОСВІДИ З РАДІЮМ

БИЗБІ, Аризона, 11. січня. — Ґрупа електричних інжинерів в товаристві ґазетярів та любителі радія, робила тут в копальні Джанкшен довіди з пересиланнем радіових депеш в копальню. Показалося, що радіові депеші можна було дуже добре чути на глибині 1,400 стіп під землею. Деякі неточности в пересилці голосу інжинери сподіються усунути і в той спосіб удосконалити прилад, дуже важний для копальняної роботи під землею.

ПОЖАР НА КОРАБЛИ

На корабли Ляпленді, стоячім на причалі в Ню Йорку, повстав огонь. Було се коло 1. години сполудня, коли вантажники стали виладовувати з нього ріжні посилки з полудневої Америки. Огонь вдалося пожарній сторожі погасити, заким він наробив великої шкоди.

ВИБУХ ЗБІРНИКА НАФТИ

В рафінерії нафти підприємства Стендард Ойл Ко. в Линдені, в Ню Джерзі, наступив у четвер вибух великого збірника нафти, маючого коло 30,000 ґальонів. Вибух був так сильний, що тяжка покрива збірника вилетіла у воздух як свисток паперу, а гук потряс домами на кілька миль довкола. 6000 пожарних сторожів опісля старалися не пустити огонь далі.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ У ФЛОРИДІ

Місцеві ґазети з Міямі, в стейті Флориді, заповідають уже, що дня 11. марта сього року виступить там з концертом Український Національний Хор під проводом Олександра Кошиця. Одна ґазета підносить високо його значіннє для передавання народньої музики та мистецький спосіб Кошиця в проводі хором.

ЧИ ВЖЕ КОНЕЦЬ КАЦАПСЬКОГО ЗОЛОТА?

Стейтовий суд в Йонкерсі, Ню Йорк, видав тимчасову заборону продажі шерів "Ґрейт Оріентел Ленд Дівелопмент Ко.", котра збиралася в сьому місті добувати золото. Рівночасно суд видав дозвіл арештованнє трох головних урядників сього підприємства, а саме, президента Василя Черняка, відомого кацапського подвижника; Сидоркіна, віцепризидента; та касієра й писаря Шевчанка.

БОЛЬШЕВИКИ ЩАДЯТЬ

"Таймс" містить кореспонденцію з Москви, що большевицьке політичне бюро присвятило ряд засідань питанню державних грошевих витрат на міжнародню комуністичну пропаґанду в звязку з промовою комісара фінансів Сокольнікова про величезні витрати грошей на ту ціль. Принято постанову, що від 1. січня 1924 р. чужоземні комуністичні орґанізації будуть одержувати допомогу на цілі пропаґанди лише в наглих випадках і то виключно за кождоразовим письменним дозволом політичного бюра. Виконавчий комітет комуністичного інтернаціоналу мусить зажадати від всіх комуністичних партій Середущої Европи точних звітів про витрату грошей, одержаних ними з Москви.

М. ВАСИЛЬКО СПАРАЛІЖОВАНИЙ

Старокраєві ґазети повідомляють, що бувший провідник буковинських Українців і посол Микола Василько лежить тяжко хорий наслідком пораження паралїжем.

ЛЕКЦІЯ ПРО УКРАЇНУ В АНГЛІЇ

Бувший український посол в Берліні др. Роман Смаль-Стоцький одержав стипендію від президента Чехо-Словаччини, щоби їздив по Англії і держав в тамошніх університетах лекції про Україну.

ПРИГОДА ХЛОПЧИНИ З БОЖЕВІЛЬНИМ

До 16-літного фармерського хлопця Едварда Пинкгема з Даніелсона, в стейті Конектикаті, приступив на дорозі якийсь незнакомий та по короткій розмові обіцяв йому дати добру роботу. Завів його опісля на недалекий цвинтар, роздобув десь лопату та казав йому копати гріб, зазначуючи при тім, що се буде його власний гріб. Хлопець, бачучи, що має до діла зі злочинцем або божевільним, став копаит гріб, коли однак трафилася підходяча хвиля, вдарив свого напасника лопатою по голові так, що сей безпритомний покотився на землю. Хлопець пішов зараз до поліції та розказав, що сталося. Поліція пішла на місце події, але застала там лишень блюзку напасника. В блюзі найдено докази, що се був один божевільний, Гаринґтон на імя, що втік зі стейтового дому для божевільних вже довший час тому. За ним тепер і пошкують в тій околиці.

КІЛЬКО ЖИДІВ ЗГИНУЛО НАСЛІДКО ПОГРОМІВ?

"Хвіля" подає, що наслідком погромів згинуло на території бувшої російської імперії 70,000 Жидів, 500.000 стало каліками і лишилось около 200 тисяч сиріт.

БОЛГАРСЬКИЙ КОРОЛЬ ЖЕНИТЬСЯ.

Болгарський король Борис приїхав до Букарешту, щоб познакомитися з румунським королівським двором. Кажуть, що він має намір взяти собі за жінку наймолодшу румунську королівну.

УКРАЇНСЬКІ СПРАВИ В ЮГОСЛАВЯНСЬКІЙ ПРЕСІ.

Ґазета "Обзор" з 22. XI. подає вістку про судову розправу проти п. Кузьми, редактора львівської "Свободи", за обиду" польської армії; з 22. XI. (вечірне) інформує про протисербський виступ української парляментарної репрезентації у варшавськім соймі; з 24. XI. містить звіт з нарад і р е з о л ю ц і й всеукраїнського конґресу у Филаделфії; з 25. XI. подає прихильну вістку про виїзд п. Вол. Біберовича до Канади. "Селячке Новине" (ч. 47) приносить переклад оповідання Б. Лепкого "Селянка".

ШВАЙЦАРСЬКА ОЩАДНІСТЬ.

Звязкова рада в Берні постановила зчеркнути субвенцію в квоті 65.000 фр. шв. на участь Швайцарії в другій паризькій олімпіяді та відмовити кредиту в квоті 75,000 фр. шв. для пошкодованих землетрусом в Японії.

РОБІТНИКИ НА УКРАЇНІ

Чернигівський робітник нарікає у „Вістях", що директори, заводів і фабрик наганяють зі служби тих робітників, які пишуть до ґазет про непорядки на фабриках і т. д. Кореспонденти стоять під особливою охороною влади, а фабриканти не зважаючи на це поступають з ними так само, як от хочби у Польщі.

З того видно, що там робітники ніби пануюча кляса, але пани зачинають виробляти з ними, що хочуть.

ПІДЗЕМНИЙ ЛОНДОН

Один з лондонських будівничих випрацював цікавий плян. Він радить не розширювати більше міста, бо воно і так велике, і не будувати нових поверхів, але будувати місто під землею. В такім разі місто малоби двоповерхові доми, яких часть була-б над землею а часть під землею. Будівничий запевняє, що такий плян дуже легко здійснити, а мешканці підземного міста зовсім не чулись би гірше від тих, що жили-б над землею. Підземне місто мало-б одну важну прикмету. В ньому можна-б ховатись перед надмірною спекою як теж перед надмірним холодом.

ПУАНКАРЕ ГОДИТЬСЯ НА ШИРШІ ДОПИТИ ПРО ВОЄННІ ВІДШКОДОВАННЯ

ПАРИЖ, 11. січня. — Француський посол Еріо, провідник лібералів, звернувся до премієра Пуанкаре, щоби згодився на ширші дебати у справі допитів над німецькими „военними відшкодованнями".

Премієр Пуанкаре відповів, що він згодиться на се предложение.

ЛОРД КОРЗОН НА ВЕЧЕРІ РОБІТНИКІВ СВОГО ОФІСУ.

ЛОНДОН, 11. січня. — Англійський міністер закордонних справ лорд Корзон уладив нині вечерю для робітників свого офісу в одному старому ресторані при улиці Фліт.

Він був на вечері тільки коротко. Закурив люльку і покинув товариство, кажучи, що без нього вони будуть ліпше бавитись.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕСТОЛОНАСЛІДНИК В ПАРИЖІ

ПАРИЖ, 11. січня. — Від кількох днів живе в Парижі під прибраним іменем анґлійський престолонаслідник.

Князь Валії відвідав сторони побережа навіщені морською затопою; був у президента Франції Лільрана і британського амбасадора, а також на забаві у готелі, куди заїхав. Там він танцював „факс трат".

СЕПАРАТИСТИ ЗАХОПИЛИ ВЛАСТЬ В РЕНСЬКОМУ ПАЛЯТИНАТІ

БЕРЛІН, 11. січня. — Сепаратисти з Ренського Палятинату чваняться, що в Палятинаті нема вже ніодного федерального урядовця але всі уряди вже в їх руках.

Вони кажуть, що вже заявилось за їх владою 567 громад з усіх 661 громад Палятинату.

Разом з „президентом" Палятинату Гайнцом убили німецькі фашисти ще 5 його приклонників. Доні не найдено виновників душогубства.

ПРОТЕСТ НІМЕЧЧИНИ ПРОТИ ФРАНЦУСЬКОЇ ПОЛІТИКИ НАД РЕНОМ

БЕРЛІН, 11. січня. — Німецьке правительство вислало різкий протест до аліянтів проти француської окупаційної політики, яка стремить до відірвання Ренщини, Рурщини і Палятинату від Німеччини.

ФОН ТІРПІЦ ВІДНАЙМАЄ КІМНАТИ

БЕРЛІН, 11. січня. — Славний бувший німецький адмірал фон Тірпіц оголошує в ґазеті, що має до винайму умебльовані кімнати.

Се наслідок зубожіння в Німеччині навіть найвиднійших осіб.

ФРАНЦІЯ НЕ ХОЧЕ ГОВОРИТИ З НІМЕЧЧИНОЮ ПРО ОКУПАЦІЮ ЇЇ ЗЕМЕЛЬ

ПАРИЖ, 11. січня. — Француське міністерство закордонних справ повідомило тутешнього заступника німецького амбасадора фон Геша, що Франція не може сповнити домагання Німеччини і зачати з нею переговори у справі окупації Ренщини і Рурщини.

ПОТОПА У ФРАНЦІЇ

ПАРИЖ, 11. січня. — Атлянтійське побереже Франції ще під водою. Филі збуреного моря ще заливають надбережні міста і села і спричиняють дальші шкоди.

ПРЕДСКАЗУЄ ЗЕМЛЕТРУСИ В АМЕРИЦІ

РИМ, 11. січня. — Італійський робітник Рафаїл Банданді у вільних хвилях студіює сейсмоґрафію і на основі своїх студій подає нові теорії про землетрясенне.

Минулого місяця він докладно предсказав землетрясення в Італії, які дійсно навістили Італію так як він предсказав.

Тепер він предсказує, що легкі землетрясення будуть в Злучених Державах вночі 15. с. м. і ранком 20. с. м.

ЯПОНІЯ ВИПУСТИТЬ ЗАГРАНИЧНУ ПОЗИЧКУ

ТОКІО, столиця Японії, 11. січня. — Японський міністер скарбу Казуе Шода заявив, що Японія буде старатись о нову заграничну позичку.

Правительство має намір випустити позичкові бонди на чверть міліона ен ($125,000,000) в Ню Йорку і в Лондоні.

Ся позичка зарадить теперішньому сподкови ени. В останніх днях вона впала до 44 центів (замісць 49 центів).

НЕ ПУСКАЮТЬ ПРОМОВИ КОРОЛЯ НА РАДІО

ЛОНДОН, 11. січня. — Англійське правительство потвердило промову короля, яку він має виголосити в парляменті. Рівночасно воно заявило, що не годиться, аби король сю промову говорив на радіо.

Перша промова, яку король міг би говорити на радіо, казали міністри, мусіла-б бути особливої ваги й інтересною для усього загалу.

ЗАСУД ЗА ПРОДАЖ СТАТУЇ З ЦЕРКВИ

ПАРИЖ, 9. січня. — Тутешній суд засудив священика Жо із Мелін, на кару в сумі 500 франків за продаж старої статуї Пречистої Діви Марії з малим Ісусом американському збирачеви стариннostий Демотови за пів міліона франків.

Також засудив антикваря з Мелін, Маріяні, і антикваря з Парижа, Жоре, на грошеву кару. Перший заплатив 2,000, а другий 3,000 франків.

Кромі того всім трьом присуджено заплатити громаді [illegible] відшкодованне в сумі 15,000 франків.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тил. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЩЕ ОДИН МІСЯЦЬ..

І знова проминув місяць діяльности Українського Народного Союза, і знова його члени можуть з нетаєною радостю та слушною гордостю поглянути на діяльність своєї організації за сей місяць.

Касовий звіт Українського Народного Союза за місяць грудень 1923. року показує, що Український Народний Союз виплатив за сей один місяць 28 запомог посмертних на загальну суму 20,999 долярів 40 центів; 10 запомог з фонду запомогового на загальну суму 450 долярів; та 6 виплат з фонду сирітського на загальну суму 1,209 долярів 92 центи. Разом за послідний місяць проминувшого року виплатив Союз своїх зобовязань на загальну суму 22 тисячі 659 долярів 32 центи.

Колиб взяти під увагу саму лишень рубрику посмертних виплат, то самих 28 посмертних запомог треба признати неаби яким запомоговим ділом. Прецінь за кождою позицією, представленою одним іменем обезпеченого, а нині вже померщого члена, криється ціла родина, деколи в десять душ. Колиб лишень взяти тут пересічну американську родину в пять душ, то й тоді за 28 іменами буде критися 140 душ. Коли до сього додати 10 родин, підпоможених з фонду запомогового, та сироти, що дістали свою пайку з фонду сирітського, тоді дістанемо разом суму тої добродійної роботи, яку Український Народний Союз зробив за послідний місяць 1923. року для своїх членів. Сі добродійства не находять великої похвали, їх робиться день за днем тихо, без гуку й стуку, але яке вони добродійство, знають добре ті сироти та вдови, ті каліки та недужі, котрі глибоко в своїм серци носять вдячність для Українського Народного Союза за його добродійну діяльність.

Отся вдячність сиріт та вдів се живий памятник діяльности найбільшої та найбогатшої української запомогової інституції в світі, се забезпеченнє для живучих членів та члениць, і се заохота для тих, що до нього ще не приступили.

ПОЛЬСЬКА СЕЛЯНСЬКА ПАРТІЯ.

Польська селянська партія в Галичині, так звана людова, повстала головно заходами польського землевласника Стапінського і редактора Вислоуха.

Поки вона вела боротьбу проти польської шляхти, поти мала велику популярність серед селянських мас. Вона стреміла до поділу панських ґрунтів між безземельних і малоземельних і тою своєю програмою приєднувала щораз то більше прихильників. Підчас загального голосовання в Австрії вже була вибилась на значну силу, бо вибрала богато своїх послів до парляменту. У львівському соймі мала також значну силу.

Але ціла та партія була не вироблена. Не мала ані традиції серіозної боротьби, ані дійсно підготованих фахових образованих робітників, а опиралась тільки на агітаторах і демагогічній агітації.

Длятого при першій стрічі з дійсностю вона програла.

Коли польські людовці вибрали богато своїх послів і були силою в польському клюбі і в самому парляменті у Відні, вони тої сили не вміли використати і віддали її тим, проти котрих боролись і в боротьбі проти яких виросли в силу. Віддали польським панам.

Перший віддав силу польської селянської партії її дійсному ворогови — шляхті, провідник і творець сеї партії Стапінський.

Тоді проти Стапінського виступив молодий ще в тому часі його ученик, селянин Вітос, котрий вибився на видне місце своїми острими промовами, яких навчився у Стапінського.

Але минуло кілька літ і Вітос прийшов на провідне становище. У „новій" Польщі його висунено аж на становище преміера. Перший раз був він премієром в 1920 році і вже тоді забув свою демагогічну минувшість. Нічого з минулого „людового демократизму" на собі не оставив, кромі того, що далі ходив без краватки. Пійшов він на службу польським панам.

Тесаме повторилось торік, коли він вдруге був премієром. Тим разом вже цілком запродав був себе і свою партію польській шляхті і вшехполякам. Навіть цілу власть в Польщі віддав був в руки вшехполяків, котрих давнійше поборював, а остався був тільки фігуркою в їх руках.

Скінчилось на тім, що Вітос, збогатів, став великим землевласником і капіталістом, а в його партії посіялась анархія і деморалізація. За Вітосом пійшов ще відомий мазурський селянський провідник Якуб Бойко і оставші Вітосівці та Бойківці, а опозиційні посли під проводом Домбського його покинули.

Сеї деморалізації хотіла польська шляхта і вшехполяки. Тепер вони мають польську селянську партію у своїх руках і на своїх послугах та для користий своїх, а на некористь селянства.

[illegible] огічної партії, яка має за собою лише агітаторів і агітацію.

МИ -- ТРЕТІ.

(Звідомлення Пресового Бюра Укр. Громадського Комітету в Празі).

В світовій боротьбі бідних з богатими, покривджених з гнобителями, Московські комуністи оповістили себе єдиними правдивими захистниками бідних та покривджених, і гукають, що всі, хто не з ними, вороги працюючого люду, прихвостні буржуазії, наймити капіталізму, запроданці антанти і т. п.

Зараз, кажуть, у світі борються лише дві сили: пролетаріят і капіталізм. Середнього місця немає. Хто стоїть осторонь, від комуністів, той помагає капіталізмові, бо не збільшує сили пролетаріяту, той ворог працюючого люду нкотреволюціонер, реакціонер, попихач капіталізму і т. п.

Чи справді так? Чи дійсно тільки два табори борються? Чи справді московський комунізм єдиний захистник працюючого люду?

Світ ділиться на бідних і богатих, пригноблених і гноблених — це правда, але не всі гнобителі в одному таборі і не всі пригноблені в другому. Комуністична Московщина хоча й бореться з капіталістичною Англією і не стоїть з нею, в однім таборі, більше гнобить Україну, Білорусь, Кубань, Кавказ, ніж Англія Індію?

Комуністична Московщина й капіталістична Англія однаково гноблять инших народів, хоча й стоять в ріжних таборах.

Московські комуністи хотять захищати пролетаріят від світового капіталізму — це правда, але чи вони самі пригноблені ким небудь так, як українці, білорусини, грузинами? Ні! Отже московські комуністи не є в таборі пригноблених; вони в таборі гнобителів, але з другими гнобителями борються з причин иншого характеру. Працююче населення України бідне й бореться з капіталізмом, але хиба воо не пригноблене тією самою московською комуністичною владою, яка називає себе единим захистником працюючих. Хиба воно може бути в одному таборі з московськими комуністами, які гноблять його? Правда, московські комуністи запевняють, що український трудових народ живе вільно. Але чому по всіх органах влади на Україні нема обраних українських селян та робітників, а все напхано московською та жидівською інтелігенцією, призначеною по наказу з Москви? Чому "президентом вільної Української Соц. Рад. Республіки" не який небудь український робітник з української комуністичної партії а п. Петровський, член російської комуністичної партії призначений з Москви? Чому Головою "Народніх Комісарів України" п. Фрунзе, а раніш був п. Раковський (румун) а не який небудь український робітник УКП.? Чому "народні комісари України" призначаються з московських та жидівських комуністів Квірінгів, Аусемів, Гамарників, Іванових і т. п., а не з українських комуністів Песоцьких, Драгомирецьких, Паламарчуків, Прокопенків і т. и.?

Для комуністів національности всі рівні. Чому ж влада на Україні в руках осіб московської та жидівської національности, а не української? На Московщині ж Головою Всеросійського Зїзду Рад московець Калінін, а не жид Зіновєв? Головою Московських Комуністичних Наркомів московець Ленін, а не жид Троцький. Чому головою "Українського Уряду" може бути і румун Раковський, і німець Фрунзе — а в Москві неодмінно повинен стояли московець Ленін і московець Калінін, а не Зіновев і Троцький. Вони ж усі комуністи?! Дуже просто: в Московщині владу призначає московська комуністична партія, а на Україні, не українська, а теж Московська. Українська влада твориться не українським народом, навіть не українською комуністичною партією, а призначається з Москви. Деж влада призначена з гори, силою, там народ, волі немає.

Український трудовий народ бідний, працюючий, упосліджений; через те він мусить збарати в свої руки всі природні скарби й засоби виробництва, щоб не підлягати економично капідалістам. З цієї причини він не може йти спільно з капідалістами, з тими, хто його економично гнітить і виснажує.

Але хіба з цієї причини він стає в один табор з московськими комуністами, які теж борються з капіталізмом? Ні! Чому? бо московські комуністи також гноблять український народ. Сидять у нього на шиї. Панують над ним, експльоатують його і виснажують на користь Московщини. Факти? Вивіз хліба з голодної України на допомогу голодаючим московцям та за кордон для продажу на користь московського уряду; переселення голодних московців на голодну Україну для підгудування, вивіз на Московщину всяких машин і фахових людей і т. и.

Московський совітський уряд виснажує українське працююче селянство й робітництво, щоб поліпшити істнування московського населення.

Чи можуть бути українські працюючі селяне й робітники в однім таборі з тими, хто їх політично поневолює й економічно виснажує? Ні.

Отже, хоча українські трудові селяне й робітники борються й мусять бороться з капіталізмом, але це не означає, що вони повинні стояти в однім таборі з московськими комуністами, бо московські комуністи є також їхні гнобителі а пригноблений не може бути в одному таборі з гнобителями.

В світовій боротьбі пролетаріяту з капіталістами українські працюючі селяне й робітники бють і повинні бити капіталістів. Та це не означає, що вони замісць капіталістів мусять садити собі на шию москвоських комуністів. Складаючи ярмо капіталістичне, українське трудове селянство й робітництво повинно творити своє вільне самостійне життя, а не йти в ярмо до московських комуністів. Поскільки ж московські комуністи силою поневолюють українських селян і робітників, то останнім для захисту своєї волі нічого иншого не залишається, як уперта боротьба з новими насильниками.

Українські працюючі селяне й робітники не можуть стояти в однім таборі з московськими комуністами, своїми політично-економичними гнобителями так само як неможуть стояти в однім таборі з своїми економичними гнобителями капіталістами. Місце українського народу не з капіталістами, і не з московськими комуністами. Воно цілком окреме від тих і других, самостійне, бо український, трудовий народ має свої власні особисті інтереси, які не погоджуються з інтересами капіталістів і московських комуністів.

Для захисту своїх інтересів треба мати свою силу. Коли українство піде на мотузі московських комуністів, то де воно ті силу візьме? Істнуючу витратить по вказівках Москви, а нової не збере, бо Москва не дозволить, а як і дозволить, то забере на свої цілі.

Щоб створити свої сили українство повинно стояти на самостійній, окремій позиції і не витрачати своїх сил на поміч комуністичній Московщині, а купчити їх для себе.

Доки українство орієнтуватиметься на чужі сили, хоча б і комуністичні, доти не матиме своїх сил, а не маючи своїх — чим буде захищати себе?

Хто не має свого окремого місця, своєї окремої хати, не збірає окремих сил, той мимохіть підпадає під вплив другого, який використовує його в своїх інтересах. Ті, що йдуть з світовим капіталом або з московськими комуністами виконують не ту роботу, яку самі хочуть і вважають корисною для трудового люду, а ту, яку їм силою накидають їхні "спільники". Вони роблять не для себе і не ля добра трудового народу, а для добра своїх "спільників". Хто ж хоче зробити для себе, для добра народу, той повинен зібрати окремі сили незалежні від "спільників", а для збірання тих сил треба вказати окреме місце й окрему мету, щоб українські трудові, покривджені елементи не змішувались ні з якими "спільниками" і не гадали, що їхні цілі й цілі "спільників" однакові, і що служба "спільникам" є службою народові, над яким "спільники" панують.

Отже хто говорить про необхідність спільної праці з московськими комуністами той або не розуміє потреби організувати свою силу для себе або лехковажно піддається впивові московських комуністів, які використовують його, щоб не дати можливости українському робучому людові згуртувати свою окрему власну силу, яка не йшла б на послугу Москви, а захощала його інтереси.

Проти капіталістів, опріч комуністів, виступають в світовій боботьбі ще й соціялістичні сили, але вои не змішуються з комуністами, ставлять собі окремі цілі і вживають инших засобів боротьби ніж комуністи, борються з насильством, як капіталістів, так і комуністів.

Хоча світ ділиться тільки на два табори бідних і богатих, а в дійсности ми бачимо три ріжних табори; які борються між собою: капіталісти, комуністи й соціялісти.

Соціялісти хоча й борються з капіталістами, але не йдуть в один табор до комуністів, бо не хотять бути у них в неволі. Соціялісти окремо від капіталістів і комуністів і гуртують свої сили на підставі засади, що де два беться, там третій виграє.

В боротьбі капіталізму з московськими комуністами виграє соціялізм: громадівство, спілчанство. Як би ж соціялісти не відокремились від комуністів, не поставили своїх власних цілей не дбали про захист своїх позицій, а йшли вкупі з капіталістами, то тепер би разом з комуністами й провалились.

Ми ж бачимо, що соціялізм, після великої кризи, яку йому спричинило співробітництво з комунізмом, одірвавшись від останнього починає оклигувати й набираться сил.

Це саме мусить зробити і український трудовий люд. Він повинен виразно відмежуватся від московського державного комунізму від надій на його поміч, заняти цілком окреме своє місце і гуртувати свої сили для захисту своїх інтересів по своїй волі, а не по вказівках з Москви. Хто не має свого окремого місця, той не має свого індівідуального облича; того ніхто незнає, бо його лице завше заступають ті, з ким він іде, хто його веде за собою.

З цих причин український трудовий народ повинен стати окремо від усих своїх гнобителів, як від капіталістів, так і від московських державних комуністів. Його місце не в таборі перших і не в таборі других, а в свому окермому — третьому таборі.

В Галичині й на Волині є людці, які вірять, що від сучасих насильств капіталістичної Польщі може захистити тільки комуністична Московщина. Гай, гай! А чому ж комуністична Московщина не захищає українців на Великій Україні?

Коли там 30 міліонів українців комуністична Московщина гнобить і виснажує, як середньовічний гнобитель, то чому б вона не "зажала в кулак" горстку галичан та волиняків?

До того часу, поки Україною ґвалтовно пралять Фрунзе та Гамарники, а не вільнообрані трудовим населенням або хоч призначена від УКП українська влада, доти всякі балачки про можливість захисту українських інтересів на Волині й Галиччині комуністичною Москвою, є або безглуздим патяканням, або свідомою провокацією агентів московської комуністичної держави.

Завданням українського трудового люду в Галичині й на Волині є не надії на комуністичну Москву, а негайна організація своїх власних сил для захисту своїх інтересів.

Хто замісць організації українських сил, українського трудового села й робітництва радить чекати помочі від московських комуністів, той робить злочинство перед українським трудовим людом, його дурними надіями й залишаючи його надалі розпорошеним, не збитим, безсилим, неспроможним захистити самого себе.

Матвій Костишин.

З НОВИМ РОКОМ.

Минали дні, минали ночі,
Минали тижні в гнеті кайдан.
І рік минувся в сльозах і крови.
Минув, просунувсь мов гураґан.
Днесь усміхнений новий заглянув.
Витаймо щиро всі як один.
Чей в сьому щезнуть гріхи народа
Ярмо, кайдани, тяжкий злочин.
І рідна матір всміхнесь на волі,
Ярмо кайдайни згинуть на все,
Славу та волю, спокій та щасте,
Любов і згоду днесь принесе.
Сійся!... родися!... духу козацький!...
І незабуті гайдамаки.
Стеци!... всміхнітесь!... із новим роком
Дніпр поколише ще байдаки.
Тоді і сонце мов рідна ненька
Для всіх засвітить, любо пригріє.
Хай з новим роком цвітами волі
Борців могили кругом покриє...
Сійся!... родися!... любове, згодо!...
Сійся!... родися!... бо вже пора!...
Хай з новим роком на Україні
Щезне, пропаде кривда стара.
Коли воскресне любов та згода
Принесе Ненці жниво і плід,
Воскресне воля, красшая доля,
Воскресне слава, й козацький рід.

Глузуйте, кпіть над рідною землею,
Вкривайте склом і терном нашу путь,
Вбивайте нас байдужністю своєю,—
Призирством діти вас убють.

* * *

На батька син оганьблений не гляне,
Зріэчеться матері бестямної дочка,

* * *

Об землю билися в тенетах каяття,
О, не простить вас гнівна Україна
За вік ганебного життя.

* * *

І в ранок той, коли ударять дзвони,
І вас на суд народній приведуть,
Із тисяч уст розітнуться проклони,
І вам на голови впадуть.

О. Олесь

ПОДЯКА

Целле, Ганове, Німеччина.

Впов. Редакціє „Свободи"! Прийміть щиру подяку за те, що булисьте ласкаві помістити мій лист на сторінках вашого часопису. Наслідком його оголошення я отримав $15.00 збірки, якою занявся д. Михайло Гандзюк. На оцім місци я дуже сердечне дякую д. Мих. Гандзюкови і всім тим, що причинилися до збірки, бо вони справді вратували мені життє. Хох я все ще у шпитали, однак чуюся далеко здоровшим, бо мав можність за американську складку купити потрібні ліки. Одно тільки горе, що німецький уряд заповів цілковиту ліквідацію усеі помочі для чужинців з днем 1. березня 1924. Ніяк не знаю, куди обернутися, щоб дістати поміч. Нашого Червоного Хреста тут нема ані жадної такої организації, щоби заопікувалася українськими хорими. Був би я вельми вдячний, колиб Хвальна Редакція або хто з американських Українців подав мені адресу якогось товариства, яке опікується хорими українськими інвалідами в Німеччині. Я писав до кількох українських редацій, але тільки одна „Свобода" не відкинула моеї просьби. Сподіваюся, що й тепер найдеться хтось такий добрий, що подасть мені потрібні інформації. Ще раз сердечно дякую за щирість Вам, д. Михайлови Гандзюкови, всім добрим людям, що мені допомогли і бажаю усім весело святкувати і щасливо новий рік стрічати, — **Митрофан Милецький,** Celle, Lagerlazareth B. III, Prov. Hannover, Germany.

З ЛЕМКІВЩИНИ

Просьба о поміч.

До Братів в Америці!

В селі Солотвинах, повіт Новий Санч (Лемківщина) школа міститься в хаті, з якої крокви падуть дітям на голови; з повали ллється дощ струями а через стіни курить снігом.

Громада примушена сим станом річи почала в минувшім році будувати нову школу, та під великими тягарами спинилася, бо не всилі без посторонної помочі двести діло до кінця. Від держави жадної помочі не сподіватись — тому молимо Вас Дорогі Братя Американці: Поможіть нам у важнім ділі центовими лептами а імя кождого жертводавця золтими буквами на вічні віки буде вписане до хроніки солотвинської школи.

Жертви зі списками жертводавців вроситься слати на ардесу: **Заряд школи в Солотвинах, повіт Новий Санч, почта Криниця.**

З заряду школи в Солотвинах, дня 10. липня 1923.

Василь Попадюк, управ. школи.

Гр. кат. Уряд парохіяльний потверджає тую просьбу.

Солотвина, дня 10. липня 1923.

о. Анатолій Сембратович, завідатель парохії.

Стефан Гурей, нач. громади.

ВИБОРИ ДО ГРОМАДСЬКИХ РАД В КИЇВЩИНІ.

Виборча комісія оголосила вислід виборів до сільських рад в київськім окрузі. Всього вибрано 3702 делеґатів, з того 154 жінки. Комуністів в тім числі 150. — По національному складі вибрано: 3574 Українців, 19 москалів, 15 жидів, 17 поляків і 177 інчих (?)

КОМІТЕТ ЗАХІДНО-УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ НА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ В ПРАЗІ

ДО ЗЕМЛЯКІВ В АМЕРИЦІ!

Американські Браття!

Звертаємося до Вас з горячою просьбою подати помічну братню руку українській військовій еміґрації в Чехословаччині, тим членам геройської армії Західно-української Народної Республики, які ведуть важке життя скитальців.

Після того, як Посольство Західно-української Народної Республики в Празі зліквідовано, заснувався тут „Комітет Західно-української Еміґрації в Чехословаччині", який поклав собі за ціль давати опіку і поміч еміґрантам із західно-українських земель. Найважнійшою задачею комітету являеться занятися військовою еміґрацією, яка находиться в таборі в Йозефові. Ходить о це, щоби членам армії ЗУНР., які знаходяться в названім таборі, уможливити поворот до Рідного Краю, а для кого сей поворот з політичних причин неможливий, дати змогу приміститися чи то в Чехословаччині, чи то в инших краях. А поки се станеться, комітет має бути речником потреб табору перед владою Чесько-словацької Републики і старатися облегчити важке матеріяльне становище табору.

Табор в Йозефові переживае тепер особливо важкі часи, поворот до Рідного Краю покищо неможливий, бо польська влада не видає паспортів. Побув у таборі важкий, як під матеріяльним так і під моральним оглядом.

Під матеріяльним оглядом, бо чеська влада зменшила видатки на табор, під моральним оглядом, бо кождого давить непевність, особливо, що чесько-словацька влада збирається видати нові зарядження в справі табору.

В таких відносинах комітет стоїть перед великою задачею дати військовій еміґрації моральну підпору і матеріяльну поміч.

Для сповнення сеї задачі комітет потребує грошевих засобів яких не може роздобути, бо сама еміґрація за слаба, щоб могла на се зложити, а Край у важкій боротьбі з ворогом має свої потреби.

Тому звертаємося до Вас, Американські Браття! подайте помічну руку тим, що в боротьбі з ворогом за волю Рідного Краю втратили все крім життя, яке готові знов зложити на жертвеннику Рідного Краю, як тільки слушний час настане! Жертвуйте, хто скільки може, а з дрібних датків збереться сума, яка облегчить долю скитальців.

Датки просимо присилати до „Обєднання Українських Організацій в Злучених Державах", з просьбою переслати їх „Комітетові Західно-української Еміґрації в Чехословаччині".

Хтоби хотів свою жертву вислати просто нам, просимо слати на адресу: Prof. Dr. Mychajlo Lozynskyj, Praha, Kral. Vinohrady, Sumavska ulice, cislo 15/I.

В Празі, дня 12. грудня, 1923.

ЗА КОМІТЕТ ЗАХ.-УКР. ЕМІҐР. В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Др. Мих. Лозинський, в. р., голова

Др. Іван Мельницький в. р., урядуючий містоголова.

Роман Волощук в. р. секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДСЬКОГО ВИДАВНИЧОГО ФОНДУ В ПРАЗІ

Перша вистава українських друків і книжної графіки в Празі.

Бюро У. Г. В. Ф. ухвалило влаштувати в Празі на початку 1924 р. виставу українських друків з 1918 до 1924 р. й преси за 1923 р., а також української книжної графіки. Управа У. Г. К. в Ч. С. Р. поставилася прихильно до цієї справи й обіцяла свою допомогу.

Рукописи надіслані до Бюра У. Г. В. Ф. й передані на рецензію:

С. Ф. Русова: Курс дошкільного виховання — проф. Л. Білецькому (ухвалено до друку).

С. Риндик: Тривкість матеріялів — проф. Михайловському.

Дм. Чижевський: Лоґіка — проф. Я. Яремі.

Єв. Іваненко: Курс аналітичної ґеометрії — проф Ф. Гулі.

Проф. О. Шульгин: Нариси з нової історії — проф. М. Терлецькому.

Проф. Д. Антонович: Триста років українського театру (1619-1919 рр.) — проф. В. Сімовичеви.

В Королів-Старий: Матеріяли до латинсько-українського ботанічно-зоолоґічного словника — проф. К. Угринському.

С. Русова: Історія педаґоґіки в звязку з розвитком культури.

Ів. Івасюк: Кубань — проф. Ф. Щербині (ухвалено о друку).

З инших зголошених праць (63) Бюро покищо ухвалило просити на перегляд:

Проф. М. Чайківський: Алгебра, та 2) Університетський курс математичного аналізу.

Проф. Л. Білецький: Основи літературно-наукової критики.

Акад. А. Старков: Остелоґія.

Проф. Кучер: Курс термодинаміки.

Я. Грабів та М. Трепет: Історія кооперації.

Др. Річинський: Загально-біологічний курс гігієни.

Др. М. Галан: Повний медичний латинсько-український словник та 2) Медичний українсько-латинсько-німецько-російський словник.

Проф. І. Огієнко: Історія української мови; та 2) Стилістична граматика української мови.

Ю. Русов: Зоолоґія спеціяльна та 2) Курс ентомолоґії.

Нові вкладчики: Укр. Клюб у Женеві, Студентська громада Укр. Вищого Педаґоґ. Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, Громада слухачів Матуральних курсів у Празі, Проф. М. Чайківський, Т. Пасішник, А. Лоїк, О. Новохацький.

На 15. грудня У. Г. В. Ф. мав уже 69 вкладчиків. З них Укр. Гром. Комітет в Ч. С. Р. вносить щомісячно по 3.000 кч., Укр. Педаґ. Інституту імени М. Драгоманова в Празі по 1.000 кч., а решта підписали по одній позичці-вкладці (1.000 кч.).

Повних вкладчиків, що виплатили вже всю вкладку, є 18 з 22 рішаючими голосами. Хто виплатив 300 кч., має право дорадного голосу на зборах Видавничої Ради.

Закликаємо всіх громадян і всі українські організації, установи, школи, Просвіти, кооперативи, часописи, книгарні, всі українські заклади й підприємства внести й свою позику-вкладку на Український Громадський Видавничий Фонд.

Статут і всі відомости висилае безплатно кождому Бюро Фонду.

Бюро Видавничого Фонду.
Бюро У. Г. В. Ф.
Є.填Вировий, голова
Є. Приходько, секретар

Адреса: Ukr. Hrom. Komitet v CSR., Praha III. Serikova 4.—III.

СВОБІДНІЙ ЖІНЦІ

(Т-ці Ольвіні Мейер)

Бють громи
І лискає небо!
І море
Безкрає,
Реве-завиває!
Мов пекло,
Сердито
Кипить, заливаєсь!
Як звір дикий стогне!
І хвилі
З дна моря
В стрімкі скелі-гори
Знімає!
І всьо, ах! брутальне,
Лама, затапає —
Без дна, люте море!

Ні громів!
Ні лискавиць неба
Не бійся!
Ні моря
Брутальної сили,
Та дикої хвилі
Його не страхайся!
А сміло
Човен свій спусти, Ти,
На хвилю;
Та певно
Пливи, Ти, до краю —
Я з серця бажаю:
— „До Сонця!
До щастя!
Вільного життя!"
Прямуй, Ти, безвпинно!

Ні громів,
Ні лискавиць неба;
Ні моря
Там, дикого моря
Не має:
Де щастя лиш Вічність
Вітає!
Любови Безсмертність
Квите-проквитає!

Бійск, Сибір, 1919.

П. Ковальчик.

ДО ВІДОМА ВСІМ УКРАЇНЦЯМ В АМЕРИЦІ.

По довгих заходах вдалося урядови У. Н. С. придбати для „Свободи" вельми цінні „СПОМИНИ" д. ЕВГЕНА ЧИКАЛЕНКА.

Кілька українських накладень старалось набути цей твір, але удалось дістати „Свободі".

„Свобода" уперве буде друкувати цей рукопис, на який жде ціла свідома українська суспільність.

Через що-ж ці спомини такі важні?

Через те, що в них, наче в театрі рухомих образків, пересуваються наші найвизначніщі діячі за кількадесять літ. Та ще й тому, бо вони написані так цікаво і з таким гумором а й чуттем, що читаються як би найгарніщий роман.

Е. Чикаленко пише про те, що сам пережив, що бачив власними очима, а не що чув від других. Бо хата д. Е. Чикаленка в Києві була тим українським огнищем, біля котрого сходилися всі наші найгарніщі люди.

Е. Чикаленко походить зі старого українського роду. Його батьки оставили йому гарне майно, з якого увесь дохід він витрачував на українські справи. Українська газета „Рада" тільки й тим держалась, що діставала щороку підмогу від д. Е. Чикаленка в сумі 30,000 рублів ($15,000).

Крім того дім Чикаленків у Києві був справжнім заїзним домом для кожного українського діяча. Там діставав потребуючий не тільки харч і помешканне, але і грошеву запомогу. Великі суми гроший пішли на ті цілі. Чимало людий ратувало своє життя тільки через ту поміч. Кождий втікач, який мусів виїздити заграницю перед нагінкою московської поліції, міг бути певним, що в Чикаленків не тільки дістане гроший на дорогу, але і на удержанне заграницею.

Нині на старість (йому яких 65 літ) д. Е. Чикаленко зі своєю старою дружиною бідує в околиці Відня. Підчас революції він втратив увесь маєток. А проте не жебрає милостині в нікого. Він заробляв на хліб вже й так, що викидав гній зпід коний.

Невелика ця сума, яку платимо д. Чикаленкови за право друковання його твору, невелика супроти великої його вартости. Але найбільша йому заплата хай буде у тім пересвідченню, що поява друком його „Споминів" це прислуга для усієї України.

Колись він спомагав грішми народню роботу, а тепер пером.

Повторюємо ще раз, що твір Чикаленка знаменитий задля своєї вірности в описуванню подій та осіб, задля високої ідейности та ще й задля такого щиро-українського гумору, який подибаєш хиба у Стороженка.

„Спомини" зачнемо друкувати в другій половині лютого або з початком марта.

СПІШІТЬ З ПЕРЕДПЛАТОЮ.

ЛИТВА НІКОЛИ НЕ ЗРЕЧЕТЬСЯ ВИЛЬНИ

Як повідомляють польські ґазети, в Ковні, столиці Литви, відбулось недавно величезне віче у справі Вильни, старої литовської столиці, яку Польща зрабувала хитро від Литовців. Велика авля литовського університету була битком виповнена, а ще богато народу залягало сходи, сіни й коридор. Реферат у справі Вильни виголосив литовський відпоручник на IV. Загальні Збори Ліґі Народів у Женеві Фельрікавскас, який закінчив словами: "Литва ніколи не зречеться Вильна!"

В дискусії першим забрав слово проф. унів. Гербачевський, що довгі літа проживав у Кракові й був там доцентом литовської мови на університеті. Тойсамий Гербачевський, який — як пише „Наш Прапор" з 4 грудня — ще в 1918. р. накинувся був на свого товариша, галицького Українця, з лайкою за "зраду Славян" після заключення берестейського мира між українською державою і Німеччиною. Тепер проф. Гербачевський мабуть вилічився зі свого польонофільства, бо остро осудив польську грабіж Вильни. "Поляки дурні — говорив він, — але мають мудрих опікунів (Французів), які пхають їх на шлях максималістичної політики". Далі говорив Вальдсмарас, що політика Литви до Польщі дуже делікатна. Дорога до Вильни провадить не через Ліґу Народів, але через офіцирський клюб, де ся справа в першу чергу повинна бути обміркована. Се повинно статися так, як показує образ на стіні в тім клюбі: мостом під замковою горою Ґедиміна у Вильні входить литовська піхота й артилерія. Проф. Рейніс радив не покидати й дипльоматичної дороги. А найліпше говорив потомок Міцкевича — проф. Міцкевиціюс-Креве. Він заявив, що Литовці повинні лучитися з народами, які мають ту саму ненависть до Польщі й тойсамий інтерес в поваленню польського імперіялізму.

—o—

КОЛЯДУЙТЕ НА РІДНУ ШКОЛУ В СТАРОМУ КРАЮ!

ВЯЧЕСЛАВ БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ВОЛЮ БУТИ КОЗАЧКОЮ.

(Історичне оповідання).

(Продовження) (12)

(Докінчення)

— Ти Ілуцо, — Сава промовив до одного зі служби Волоха, — поїдеш передом. Підглядаючи, як далеко вони, будеш нам, ступаючим за тобою давати знаки, чи їхати далі, чи приоставати; чи їхати чвалом, чи поволійше. Бо мусимо сокотитися, щоби нас не помітили. Вони повинні гадати, що ми вже десь за межами Волощини.

— А як вони мене таки побачать?

— Вони з заду очий не мають. Ти по змозі все держися за кущами, за деревами. Як би таки побачили тебе, то вже не скривайся і не втікай. Скажи їм, що як ти виїхав з табору, то кінь скинув тебе і втік, та що ти аж тепер спіймав його і пустився здоганяти товаришів. Як тебе приневолять їхати з ними, то ти не перечся і не відтягайся. Але тоді все їдь за ними і давай знаки. Як се буде неможливе, то я на твоє місце дам иншого.

Ілуца поїхав. По хвили дав знак і ціле товариство виїхало з ліса на дорогу. Пустився Ілуца чвалом, то й ті, що за ним їхали, чвалували. Їхав він ступою, то й вони робили тесаме. Так їзда йшла чверть години.

З Волохом окрім його жінки, доньки і Ґрохольського були ще тільки кухар і три погоничі. Всі їхали верхом. Ґрохольські сказав Ілені, що хоче з нею побалакати про діло дуже важне для її батька, про котре боїться з ним самим розпочати розмову. Щоби батьки не чули, про що вони будуть балакати, він просив її разом з ним випередити товариство. Ілена гадала, що він зі своєї мандрівки привіз якісь некористні для батька вісти і насамперед хоче порадитися з нею, чи і як переказати їх батькови. Вдарила коня прутом і разом зі судженим почвалала вперед. Він їхав по її лівім боці і лівою рукою вхопив її коня за уздечку, кажучи:

— Твій кінь що хвиля віддаляєся від мого і тобі було би тяжко добре чути, що я говорю. Як уздечка буде в моїй руці, то все будеш близько мене і не буду мусів кричати.

— Ми так далеко від батька, — Ілена відповіла, — що безпечно можеш кричати. Батько не почує.

— Вітер дує від нас до него. Може занести до його уха яке слово. Саме таке, якого він покищо не повинен почути.

В тій хвили за ними гукнуло кілька мушкетних стрілів.

— Знов напад! — Ґрохольські крикнув. — Втікаймо!

Він пустився вперед, тягнучи коня Ілени за собою.

— Ти втікай, бо то твоє ремесло! — Ілена відповіла. — Я лишаюся там, де мої батьки.

Вдарила прутом по його руці так сильно, що він пустив уздечку. Їй повелося коня задержати і завернути. І Ґрохольські завернув, та пустився назад до неї витягнувши пістолю і кричучи:

— Ах Стій, бо стріляю!

Обернувся з нею і стрілив її коневи в голову. Саме в тій хвили причвалав Мустаца, котрого ніс ранений кулию і сполошений кінь. Ґрохольські випалив з другої пістолі і поцілив Мустацу в груди. Мустаца впав на дорогу, кінь пігнав дальше. Ілена, котра саме тоді вилізла з під убитого коня, бачила се. Вона схопилася і метнулася до Ґрохольського, щоби його вхопити за горло і задусити. І не чула сильної стрілянини та крику там, де була решта товариства і її мама. Але почув се Ґрохольські і побачив кілька їздців, що чвалували до него. Він вдарив Ілену пістолию по голові, вхопив її обіруч, поклав поперек коня перед кульбакою, сам скочив на коня і пустився втікати. Не бачив, що якісь їздці надіздять з противної сторони і тоді, коли він сідав на коня, вже були віддалені від него не більше, як пятьсот кроків. То надїхав Сагайдачний, котрий почувши за собою стрілянину, завернув і надїхав з товаришами.

— Всьо пропало! — Ґрохольські крикнув. — Подвійного тягару, мене й дівку кінь не понесе так скоро, щоби втечи. Мушу її лишити. Але і хто инший не дістане її.

Вихопив запоясника, пхнув його в груди дівчини, скинув її з коня і пустився в сторону, звідки їхав з цілим товариством. Там ніхто не бачив, що він вбив Мустацу і його доньку, отже гадав, що його не задержать і він буде міг втечи.

— Коби тілько щезнути їм з очий за яким скрутом дороги! — думав. — Тоді чкурну в лісну гущу. І чорт не знайде мене.

Але там здогадувалися, що наскок був ділом Ґрохольського і хлопці, що були під проводом Сави загородили йому дорогу. І товариші Сагайдачного пустилися за ним.

Сам Сагайдачний скочив з коня і припав до Ілени. Те саме зробив Меленка. Ілена лежала горілиць з широко розплющеними очима. В груди сторчав ніж. Біль викривив їй лице. Побачивши Сагайдачного, біль неначе утихомирився. Вона й усміхнулася.

— Ніж треба витягнути, — Сагайдачний сказав до Меленки. — Зроби се, бо я не годен.

— Не треба, — Ілена шепнула. — Мені се вже не поможе. Навпаки. Кров сильнійше жбухне і скорше вмру. І буде більше боліти. Пімсти мене! Він і мого батька вбив. Що з мамою? Надійшов Сава з людьми. Вони привели повязаних двох польських райтарів і Ґрохольського. Сказали, що пані, кухар і один погонич вбиті.

— Райтари, сюди! — Сагайдачний приказав.

Райтари станули перед ним.

— Тут нема попа, — Сагайдачний промовив до них, — котрий вас висповідав би, отже висповідайтеся перед мною. Як сповідь буде щира і я зміркую, що ви каетеся, то заки повішу вас відпущу ваші гріхи і повісивши поховаю по християнськи... Одного відведіть на бік, щоби не чув, що другий каже.

Коли одного райтера відвели, Сагайдачний звернувся до того, що лишився.

— Тепер кажи щиру правду. Хто вас позвав сюди і наймив зробити йому опришківську прислугу.

— Позвав нас отсей, — райтар відповів, показуючи на Ґрохольського. — Але не наймилися до опришківської роботи. Навпаки. Він сказав нам, що опришки наскочили були на його валку, коли його не було при ній і забрали його скарби. Він просив нас, щоби ми йому помогли побити тих опришків і відобрати скарби. За те кождий з нас мав дістати по дукатови і по одному коневи. Привів нас сеї ночи сюди, полишив у лісі і приказав дожидати приходу опришків, котрі будуть їхати парусот кроків за ним. Казав нам вистріляти всіх, з винятком одної дівчини, з котрою він, як казав, буде їхати окремо від цілого товариства.

— Ти брешеш, небоже! — Сагайдачний крикнув. — Як ти міг думати, що то опришки, коли той, котрий вас проти них спровадив, сам їхав в тім товаристві?

— Він сказав нам, що не був при своїй валці тоді, коли опришки вимордували її. Отже опришки не знали його. Він, казав нам, прийшов пізнійше і будьто би пристав до них. Ми увірили і тепер що з того? Нас було шість. Чотирох ви застрілили, двох оставщих при життю хочете повісити. За що? За те, що ми не йшли на розбій, але навпаки, гадали, що нас кличуть покарати розбійників.

Другий райтар повторив те саме.

— Де він вас знайшов? — Сагайдачний спитав райтара.

— Пів дня чвалом відси турецько-польська межа. Там стоїть наш ґарнізон. Він приїхав до нас вчера в полудне і взяв нас. Ми злакомилися на того дуката і коня.

— Ти чула? — Сагайдачний звернувся до Ілени. — Зрозуміла всьо?

— Чула і зрозуміла.

— Може гадаєш, що райтари брешуть?

— Ні, не брешуть. Що вони говорили, сходиться з тим, до чого я сама була додумалася.

— Що з ним зробити? З твоїм судженим?

— Поставте його перед мене.

Звязаного Ґрохольського поставили перед Іленою. Він впялив в неї благальний зір.

— Все, що райтери наговорили, брехня! — промовив. — Вони хочуть себе спасти, спихаючи вину на мене.

— І твій ніж в моїй груди брехня?

— Прости! Сей нечайний наскок так затрівожив мене, що я цілком зійшов з глуздів. Я бачив, що ми попадемо в руки опришків і хотів тебе спасти від ганьби.

— Добре. Ти хотів спасти від ганьби мене, я спасу святу землю від ганьби... такої як ти... Повісити його! — закінчила, звернувшися до Сагайдачного.

— Маєш! — Ґрохольський крикнув.

Хотів копнути її, але підвівши ногу захитався і впав.

— Повісити його! — Ілена шепотіла далі. — Але так, щоби я бачила се. Щоби я бачила його благальний, до мене звернений зір. Щоби я бачила його лице викривлене трівогою. Щоби я бачила послідні судороги його тіла... Але зараз, бо мені очи вже мракою заходять. І лишіть його так на дереві. Під сим деревом поховайте мене. Райтарів пустіть, бо він надув їх.

— Пане Конашевич! — Ґрохольські промовив.—Мій батько і мій брат зробили вашому родови кривду, яка кличе до неба о пімсту. Хоч ви вже самі зробили собі сатисфакцію, я все думав про те, що вам належиться якесь відшкодованне. Тим більше, що ви з вини моєї рідні втратили вашу дідизну. Я не міг виконати сего, що загадав був зробити, бо ви щезли. Всі гадали, що ви небіжчик. Аж тепер маю нагоду. Знаете, що я по батькови дістав величезні маетки. В моїх руках і ваша дідизна. Я вам звертаю її і ще додаю три сумежні села. Я зараз напишу тут при свідках дотичну грамоту. Щоби ви не гадали, що лицемірю і вернувши домів заперечу сю даровизну як вимушену, лишуся тут в руках ваших людий. Самі їдьте в Польщу і в найблизшім ґроді впишіть сей документ... Весь скарб Мустаци, який є тут на вючаках, тепер моя власність, бо я так, як би вже був зять покійника. І сей скарб даю вам. Гадаю, що за все те повернете мені волю. Але робім злагоду зараз, щоби ся дівка, котра хоче бачити мене на гиляці, ще за свого життя побачила мене на волі. Замість мене повісьте тих двох драґунів.

Ілена трівочно глянула на Сагайдачного. Він не бачив сего, бо саме в тій хвили був до неї обернений плечима.

— Райтарів розпутати!—Сагайдачний крикнув. — На сім дереві нехай повісять свого звідника і йдуть собі геть від нас!

Райтарів не треба було квапити. Вони скоро справилися. Ілена не спускала очий з делінквента, котрий ревів нелюдськими голосами. Від висільника відвернула очи аж тоді, коли їй сказали, що чорт вже взяв його душу.

— Лишіть мене саму з отаманом, — Ілена промовила тихим, ледви чутним голосом. — Я маю йому щось сказати.

Окрім Сагайдачного всі відійшли, бо й так треба було рити яму, щоби поховати вбитих. Сагайдачний нахилився ухом до її уст, бо шепотіла так тихо, що инакше не зловив би ні одного її слова.

— Тобі на імя Петро?

— Петро.

— Розмовляючи з тобою в таборі, я сказала, що волію бути козачкою, ніж жінкою претендента до княжого престола. Тямиш се?

— Тепер, Петре, скажу тобі ось що... Я вмираю. Але як би ще тепер дали мені до вибору, або життє княгині з таким, як той, що там висить, я вибрала би смерть. І солодко вмиралось би мені, як би мої уста замкнув на віки поцілуй милого.

Сагайдачний поцілував уста ще теплі, усміхнені.

Поховав її в окремій могилі під деревом.

КАСОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць грудень 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	406.96	139.	55.54
2.	148.08	140.	45.21
3.	69.88	141.	15.62
4.	70.51	142.	103.69
5.	55.80	143.	67.72
6.	22.59	144.	66.47
7.	177.00	145.	45.28
8.	109.14	146.	66.80
9.	97.47	147.	178.65
10.	172.33	148.	11.17
11.	23.67	149.	51.87
12.	124.55	150.	10.70
13.	43.25	151.	52.67
14.	57.39	152.	28.85
15.	45.77	153.	17.47
16.	33.25	154.	46.45
17.	31.86	155.	240.03
18.	119.43	156.	38.92
19.	10.99	157.	65.49
20.	149.79	158.	10.78
21.	31.79	159.	50.40
22.	77.98	160.	88.45
23.	32.21	161.	42.84
24.	144.00	162.	49.34
25.	37.25	163.	51.30
26.	29.25	164.	51.28
27.	43.06	165.	115.49
28.	168.55	166.	18.25
29.	153.06	167.	31.30
30.	48.46	168.	113.51
31.	108.86	169.	27.47
32.	31.34	170.	226.04
33.	43.81	171.	53.48
34.	97.11	172.	53.95
35.	33.97	173.	32.74
36.	31.18	174.	48.87
37.	28.31	175.	95.03
38.	247.75	176.	36.10
39.	78.86	177.	68.13
40.	25.79	178.	37.21
41.	43.66	179.	169.97
42.	111.70	180.	16.97
43.	37.82	181.	135.04
44.	84.61	182.	79.49
45.	139.42	183.	102.72
46.	23.91	184.	8.47
47.	26.78	185.	49.21
48.	69.67	186.	77.45
49.	7.81	187.	50.27
50.	39.44	188.	13.78
51.	70.76	189.	10.92
52.	25.71	190.	12.24
53.	51.37	191.	37.35
54.	13.86	192.	41.43
55.	51.30	193.	142.60
56.	75.68	194.	17.63
57.	79.22	195.	37.98
58.	53.21	196.	47.96
59.	101.68	197.	39.52
60.	11.89	198.	53.35
61.	73.23	199.	18.41
62.	73.14	200.	77.62
63.	299.84	201.	38.22
64.	43.44	202.	40.91
65.	186.26	203.	78.73
66.	105.96	204.	19.79
67.	91.89	205.	14.29
68.	26.66	206.	256.32
69.	112.05	207.	43.54
70.	236.94	208.	23.47
71.	19.05	209.	129.24
72.	35.00	210.	42.17
73.	85.82	211.	86.24
74.	33.64	212.	22.50
75.	61.23	213.	241.75
76.	192.64	214.	37.88
77.	87.81	215.	45.90
78.	160.73	216.	27.21
79.	8.60	217.	160.73
80.	33.33	218.	190.80
81.	128.26	219.	39.68
82.	44.68	220.	117.47
83.	63.08	221.	317.59
84.	11.42	222.	12.43
85.	102.80	223.	145.54
86.	131.09	224.	21.19
87.	105.63	225.	33.48
88.	4.06	226.	22.49
89.	10.03	227.	56.53
90.	137.58	228.	37.99
91.	193.75	229.	178.54
92.	20.32	230.	160.24
93.	25.62	231.	46.97
94.	100.67	232.	67.08
95.	93.13	233.	63.40
96.	201.62	234.	141.79
97.	39.84	235.	116.40
98.	154.22	236.	51.93
99.	156.19	237.	174.58
100.	83.04	238.	24.86
101.	53.88	239.	177.88
102.	250.18	240.	21.40
103.	72.14	241.	17.79
104.	161.48	242.	84.18
105.	92.83	243.	86.69
106.	212.38	244.	32.04
107.	49.20	245.	91.51
108.	84.89	246.	31.81
109.	105.31	247.	216.04
110.	21.00	248.	58.87
111.	26.82	249.	35.55
112.	149.71	250.	15.32
113.	86.75	251.	90.18
114.	56.76	252.	33.30
115.	19.54	253.	36.29
116.	39.33	254.	108.55
117.	97.53	255.	63.99
118.	81.78	256.	22.13
119.	33.75	257.	15.29
120.	107.57	258.	28.64
121.	51.43	259.	132.21
122.	27.30	260.	26.17
123.	46.11	261.	25.15
124.	64.50	262.	21.33
125.	20.89	263.	23.23
126.	70.34	264.	23.91
127.	104.28	265.	22.03
128.	44.38	266.	33.82
129.	19.34	267.	42.75
130.	150.05	268.	42.64
131.	17.19	269.	33.97
132.	136.42	270.	156.44
133.	156.66	271.	26.04
134.	23.05	272.	9.05
135.	133.89	273.	69.09
136.	136.92	274.	143.09
137.	[illegible]	275.	20.37
138.	27.63	276.	309.66

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
277.	42.31	330.	75.15
278.	47.21	332.	74.23
279.	22.30	336.	98.33
280.	63.11	338.	242.97
281.	21.20	339.	57.45
282.	102.63	341.	63.66
283.	85.91	342.	98.57
284.	19.81	344.	27.00
285.	35.49	347.	38.76
286.	67.83	350.	46.08
287.	11.98	351.	39.83
288.	150.68	354.	41.57
289.	23.97	355.	70.86
290.	39.94	357.	47.72
291.	22.61	363.	102.08
292.	170.07	364.	116.43
293.	21.89	365.	118.94
294.	11.23	367.	138.44
295.	136.75	369.	100.92
296.	139.99	370.	133.44
300.	269.89	371.	58.82
301.	108.28	379.	49.18
308.	100.75	380.	31.57
314.	10.09	381.	14.82
315.	13.88	384.	98.00
316.	212.26	385.	141.19
317.	73.00	388.	103.25
318.	55.12	392.	13.70
320.	49.44	393.	29.76
321.	49.95	296.	73.23
323.	48.36	400.	74.11
324.	62.15	401.	21.29
326.	121.50	402.	4.27

З місячних вкладок	25.852.13
Процент від бондів	1.374.00
Процент від морґечів	1.146.96
Процент з банків	920.76
Свобода на рахунок Друкарні	2.500.00
Зворот коштів Алієн Праперти Костодієн	560.53
Сплата морґечу	500.00
Резервовий фонд за рент офісу У. Н. С.	600.00
Свобода зворот податку на 1923. місто ренту	751.60
Сирітські части по бл. п.:	
Зворот сирітських грошей Алієн Праперти Костодієн	5.311.17
М. Курчицький в. 218	820.50
Мих. Худоба, від. 342	189.00
Іван Зеленюк, в. 63	283.00
Василь Яськів, в. 132	378.00
Яків Іляшевич, в. 224	301.00
М. Вислоцький, в. 239	300.00
Каська Космина, в. 168	400.00
Стефан Роман, в. 254	600.00
Макс. Приходько, в. 170	400.00
Ів. Волошинович, в. 63	307.64
Ігнатий Ладна, в. 81	100.00
Михайло Бучик, в. 336	400.00
Дмитро Кулин, в. 230	400.00
Разом	44.396.29

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Яков Іляшевич, в. 224	500.00
М. Вислоцький, в. 239	500.00
Теодор Жеребний, в. 145	500.00
Йосиф Пех, в. 48	1.000.00
Микола Бумба, в. 170	500.00
Теодор Брик, в. 229	976.50
Григ. Карп, в. 384	500.00
Каська Космина, в. 168	400.00
Стефан Роман, в. 254	1.000.00
Макс. Приходько, в. 170	400.00
Андрій Яхвак, в. 100	1.000.00
Михайло Сахар, в. 113	1.000.00
Павло Василюк, в. 94	500.00
І. Крижановський, в. 63	1.000.00
І. Волошинович, в. 63	922.90
Йосиф Князь, в. 94	500.00
Мих. Чакльош, в. 7	500.00
Андр. Лазар, в. 211	1.000.00
Гавриїл Ганусеч, в. 351	300.00
Ігнатий Ладна, в. 81	500.00
Василь Бенько, в. 65	500.00
Ева Видра, в. 86	1.000.00
Михайло Бучик, в. 336	1.000.00
Іван Пупіч, в. 169	500.00
Микола Віщук, в. 124	1.500.00
Ізидор Дудич, в. 98	1.000.00
Дмитро Кулин, в. 230	1.000.00
Олена Костів, в. 189	1.000.00

Запомоги з фонду запомогового:

Михайло Піпа, в. 26	25.00
Стефан Лещишин, в. 99	100.00
Іван Сташенько, в. 102	50.00
Андрій Михальчак, в. 106	25.00
Антін Пунда, в. 122	25.00
Микола, Пилипко, в. 164	25.00
Мик. Боґуцький, в. 192	50.00
Ів. Мисливий, в. 230	50.00
Іван Вороняк, в. 237	50.00
Андрій Шепта, в. 9	50.00

Виплати з фонду сирітського:

Іван Процак, в. 78	78.00
Дмитро Дрозд, в. 131	500.00
Марія Г. Опуда, в. 42	242.92
Он. Онушканич, в. 78	39.00
П. Гутник, в. 46. (ст.)	254.00
Мик. Курчицький, в. 218	96.00

Розходи адміністраційні:

Свобода за орган	3.077.10
Свобода за Календар	3.267.60
Свобода за праці, чищене і опал	1.308.05
Платня голов. уряду	445.00
Бонди гол. урядників на рік 1924	260.00
Видатки канцелярійні	42.60
Рент за офіс У. Н. С. до фонду резервового	600.00
Податок за рік 1923	751.60
Інвестиція грошей в морґечах	7.750.00
Інвестиція гроший в бондах	850.00
Разом	41.011.27

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. падолиста	174.957.31
Прихід за грудень	44.396.29
Разом	219.353.60
Розхід за грудень	41.011.27
Готівка з кінцем міс. грудня 1923 остає	178.342.33

БІЛЯНС:

Стан чинний:

Готівка	178.342.33
Морґечі	295.220.00
Бонди	463.416.48
Реальність	19.500.00
Друкарня	27.500.00
Разом	983.978.81

Стан довжний:

Фонд посмертний	572.085.22
„ резервовий	187.664.25
„ адміністрац.	27.136.62
„ запомоговий	29.004.44
„ народний	59.41
„ конвенційний	19.014.44
„ сирітський	149.014.43
Разом	983.978.81

С. Ядловський, гол. предс.
В. Левчик, гол. касієр
Р. Слободян, г. фін. секр.

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Перші українські пропаґатори фізичного руху.

Перечитуючи в Свободі статтю Тараса Франка, сина нашого великого письменника Івана Франка, про **„Національне значінне руханки"**, гріх булоб промовчати таку подію.

Це є перша стаття на американській землі, котрої головна ціль є фізичне виховання українського народу.

Тарас Франко слушно представляє справу руханки як одну з найважнійших в національнім значінню. Це влучно підтримує як теперішними так і історичними прикладами. Нажаль попри Тараса Франка в нас дуже мало знаних осіб котрі писалиб про так важну справу. Ось вони:

Брат Тараса, Петро Франко, котрий видав книжочку п. з. Швецька руханка, з ілюстраціями; Я. А. Б. Цурковський і Іван Боберський. Треба зазначити ще й те, що відколи проф. Боберський приїхав до Америки, ми не бачили зпід його талановитого пера ні одної статті на згадану тему. Я. А. Б. Цурковський, начальний редактор „Січових Вістей" у Львові, помістив в тімже часопису здається першу статтю на цю тему (бо назвав її дискусійною) під наголовком: „Чи треба нам фізичного виховання?" Стаття є сильно переконуюча, так що знак питання зовсім без потреби.

Осьтак ми маємо аж чотири пропаґатори на 40 міліонів!

Другі народи мають одного на кожде молодече товариство.

Тарас Франко показується яко перший найбільший український пропаґатор фізичної культури взагалі. Він писав статті на цю тему по ріжних українських виданнях ще перед війною. Підчас свого побуту на Україні зладив до видання підручник ґімнастичних вправ (котрий не знати чи виданий) Зараз являється з друку коштом Сокола Батька у Львові його новий твір під наголовком **Історія і теорія руханки**, книжка занимає 200 сторін друку з многими ілюстраціями. Вона певно немало добра зробить для поширення фізичної культури між українським народом.

Поширювання фізичної культури, є конечно потрібним між українським народом, а вже що найважнійше між молодіжю. Чоловік, що посвятиться головно справі ширення фізичної культури, буде записаний золотими буквами в українській історії.

Від суспільства вимагається вате моральної і матеріяльної піддержки перших пропаґаторів фізичного руху.

Мирон Сурмач.

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ У. Н. С.

МОЛОДЕЧИЙ ДЕПАРТАМЕНТ

за місяць грудень 1923 р.

ПРИХІД:

Відділ	Заплатив	Відділ	Заплатив
1.	17.55	165.	5.90
2.	8.80	168.	12.15
3.	6.10	170.	11.50
4.	3.60	171.	25
5.	6.15	172.	2.05
7.	24.10	174.	3.40
8.	5.63	175.	5.65
9.	7.88	176.	2.30
10.	2.48	177.	2.70
14.	2.00	179.	14.65
15.	6.80	181.	14.85
16.	5.85	182.	6.30
18.	9.00	183.	5.00
20.	4.73	192.	1.80
21.	90	193.	8.10
22.	11.50	196.	3.15
23.	1.75	198.	2.00
24.	11.70	200.	11.48
25.	2.50	203.	4.30
27.	2.70	204.	3.40
28.	15.75	206.	23.40
29.	7.00	208.	2.50
30.	3.85	209.	11.25
31.	14.18	210.	5.40
34.	4.70	211.	5.25
38.	26.10	213.	19.58
39.	3.82	214.	6.05
40.	2.48	217.	17.82
41.	4.05	218.	24.80
42.	7.00	219.	1.80
43.	1.60	220.	10.80
44.	14.63	221.	9.00
45.	6.52	223.	13.75
47.	2.30	224.	1.80
50.	5.85	226.	1.80
51.	2.03	227.	1.40
52.	90	228.	4.80
53.	5.40	229.	6.75
55.	5.90	230.	13.50
57.	4.95	232.	4.50
58.	3.60	233.	90
59.	5.65	234.	25.45
61.	5.40	237.	15.15
62.	6.30	239.	8.35
63.	27.00	241.	2.05
64.	4.75	242.	3.15
65.	8.55	243.	16.45
66.	3.60	244.	1.80
67.	4.05	245.	9.25
68.	1.60	246.	2.95
70.	17.33	247.	21.40
72.	6.95	248.	1.15
73.	4.95	250.	2.47
74.	80	251.	10.15
75.	7.00	252.	2.05
76.	16.42	258.	2.70
77.	1.00	259.	11.20
78.	3.65	261.	2.25
80.	90	262.	2.48
81.	5.40	267.	2.25
82.	3.75	268.	1.00
83.	8.35	269.	4.55
85.	9.70	270.	17.35
86.	1.35	271.	50
87.	12.40	272.	90
90.	11.83	274.	9.23
91.	15.15	275.	3.15
93.	1.58	276.	31.05
94.	6.10	278.	6.55
95.	2.40	282.	11.05
96.	15.62	283.	5.85
97.	2.25	284.	2.25
98.	3.55	288.	13.05
99.	22.50	289.	7.05
100.	4.50	292.	6.63
102.	20.05	293.	1.60
103.	1.35	294.	1.15
104.	16.70	295.	2.25
105.	4.30	296.	4.50
106.	4.50	300.	12.60
108.	9.45	301.	9.50
109.	6.15	308.	16.00
110.	75	314.	1.00
112.	11.50	316.	15.98
113.	5.40	317.	5.25
114.	2.05	320.	3.18
116.	2.70	321.	6.53
118.	2.50	323.	2.95
120.	7.20	324.	7.68
121.	6.55	326.	11.25
123.	3.15	330.	3.60
124.	12.15	332.	5.65
128.	6.00	338.	24.75
130.	3.65	339.	9.25
131.	1.15	341.	2.25
132.	21.85	342.	14.20
133.	4.05	344.	1.00
135.	3.15	347.	5.40
136.	16.65	350.	2.13
137.	9.75	351.	3.40
142.	6.30	355.	2.25
143.	1.80	357.	2.25
145.	1.50	363.	6.53
146.	6.30	364.	6.08
147.	22.72	365.	4.95
149.	5.40	267.	6.75
153.	2.25	369.	12.40
155.	33.55	370.	6.30
156.	1.50	371.	6.75
158.	65	379.	2.70
159.	3.83	380.	3.15
160.	12.15	384.	9.45
161.	4.50	385.	10.25
162.	3.40	388.	6.75
163.	5.00	396.	7.43

З місячних вклад к	1.667.89
Процент з банку	58.42
Разом	1.726.31

РОЗХІД:

Посмертне по бл. п.:

Ева Гальчак, в. 91	400.00
Антін Бодак, в. 274	16.00
Рост. Турянський, в. 164	22.00
Петро Сніданко, в. 220	93.00

Розходи адміністраційні:

Свобода за праці	209.00
Платня робітника	125.00
Видатки канцелярійні	9.79
Разом	874.79

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Готівка з кінцем міс. падолиста	26.691.34
Прихід за грудень	1.726.31
Разом	28.417.65
Розхід за грудень	874.79
Готівка з кінцем міс. грудня 1923 остає	27.542.86

Зіставленне по фондам:

Фонд посмертний	21.054.49
„ адміністрац.	6.488.37
Разом	27.542.86

Зі старої резерви доплачено по бл. п. Петро Сніданко, в. 220 $107.00.

С. Ядловський, гол. пред.;
В. Левчик, гол. касієр;
Р. Слободян, г. фін. секр.

ВИКАЗ НАРОДНОГО ПОДАТКУ

зложеного до Обєднання в місяци грудни 1923 р.

1) Лонг Айленд, Н. Й., тов. Зап. Січ, переслав М. Грегораш 4.00

2) Карнеґі, Па., переслав о. Пристай (боевий фонд) 6.00
Зложили: Анна Кирик, Анна Веселовська, Др. Кібзей, Іван Швед, Роман Пристай і о. Ол. Пристай, всі по 1.00.

3) Филаделфія, Па., бр. св. Посафата, переслав П. Міхальчук.. 2.65
Зложили: М. Будай 25 ц.; Т. Будинь 50 цнт.; М. Дюрка 10, Михальчук Панько 25, Кущляк І. 5, М. Тріщук 50, Г. Чураль 25, В. Стецик 50, П. Міхальчук 25.

4) Йонкерс, Н. Й., бр. св. Арх. Михаїла, переслав Я. Вондзіляк...8.25
Зложили: по 1.00: Демко Лучковець, С. Оленіч, Т. Бигель, І. Бигель; по 75 цнт.: А. Серафин, М. Цап; по 50 цнт.: Мих. Дрозд, Я. Вондзіляк, І. Смеречняк; по 25 цнт.: Мих. Романишин, А. Гончарик, А. Іштван, П. Варян.

5) Питсбурґ, Па., Іван Онуферко, податок за 1923 р. 12.00

6) Деслодж, Мо., о. М. Лукаський 3.00

7) Джерзи Сити, Н. Дж., бр. св. Петра і Павла, від. 3 Провидіння, переслав О. Липка 9.75
Зложили: Н. Козак 1.50; по 1.00: о. О. Улицький, І. Цна, С. Венгер, Параска Білий, П. Дмитрів; по 75 цнт.: Маланчук І.; по 50 цт.: Кузимко К., Ліпка О., Пішко Н., по 25 цнт.: Піддубчишин К., Кульчицький Д., Дмитрів П., Анна Піддубчишин.

8) Ню Йорк, Н. Й. Січ ім. Богд. Хмельницького (боевий фонд) переслав Н. Фенчинський 100.00
На це складаються такі квоти: 48.38 з свята 1. падолиста в Ню Йорку, 33.81 збірка на підприємстві тов. Укр. Молодіжи, 18.31 доложено з січової каси.

9) Пасейк, Н. Дж., бр. Неп. Зач. П. Д. Марії, від. 58 Провидіння, переслав Іван Живіцький 5.00
Зложили: Р. Качор 75 цнт.; по 50 цнт.: Р. Квочка, Н. Гліва, Н. Рапак, Параня Нестор, по 25 цнт.: Анна Гладка, Магд. Максимюк, О. Дуткевич, М. Онишкевич, П. Махомета, І. Живіцький, Софія Живіцька, Пелягія Височата і Анна Сушереба.

10) Вестбурі, Н. Й., тов. Т. Шевченка, від. 267 У. Н. Союза, переслав Мих. Скаськів 2.75
Зложили: Іван Козуб 75 цнт.; Іван Юрків 50 цнт.; Евген Бобецький; Ол. Гладкий 1.00 на боєв. фонд.

11) Н. Тонаванда, Н. Й., бр. св. Арх. Михаїла, переслав А. Федорович 6.00
Зложили: А. Федорович, М. Захарків, І. Баран, С. Керницький.

12) Балтимор, Мд. і Куртіз Бей, переслав Йосиф Семенків (7.00 з акафисту в Балтімор і 7.00 як податок з Куртіз Бей) 14.00
Зложили: по 1.00: Ігнат Базилюк, Е. Монастирський, В. Будагази, П. Войтович; по 50 цнт.: А. Шандровський, Т. Шандровський, Т. Валета, А. Петрик, Е. Колодницький; по 25 цнт.: Е. Вінніцький, П. Кульчицький.

13) Йонкерс, Н. Й., бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. Союза, переслав о. Сполітакевич 10.50
Зложили по 25 цнт.: Юстина Баволяк, Варвара Цюрик, А. Дошна, К. Дзюбак, Н. Дурпяк, А. Дубянський, С. Фецко, П. Федак, М. Гузій, Теодозія аҐврильчак, Он. Гоньчар, Ю. Ямбра, А. Корінь, Ю. Ковальчик, Ар. Корінь, Е. Клап, П. Момот, Т. Мороз, С. Оліяр, Анна Обух, Т. Павчак, Т. Русинко, С. Ратко, С. Стасяк, І. Спяк, П. Слата, Варвара Сконська, О. Тутко, О. Трембач, Іванна Трембач, К. Урбан, О. Василенко, Н. Васічко, Й. Збоян, М. Хома, Марія Обух, Анна Буґель, Марія Лусик, Катерина Заремба, Ю. Кашуба, С. Дячик, М. Цеплий.

14) Вілинґ, В. Ва., бр. Неп. Зач. Пр. Діви Марії, переслала Тереса Миналкі 3.00

15) Скрентон, Па., з віча, переслав о. М. Залітач (боев. фонд) 45.00
Разом зібрано 125.00, які розділено після бажання на три части, а саме 45.00 на боевий фонд, 40.00 на Рідну Школу і 40.00 на інвалідів. Імена жертводавців цілої суми слідуючі: о. М. Залітач 30.00; тов. ім. Петра Дорошенка 15.00; Др. Микола Тацій 10.00; по 5.00: П. Дутчак, М. Баковський, Т. Іваськів, Г. Бомба, М. Думанський, І. Камінський, Ю. Крайківський, П. Дочич; по 3.00: І. Возняк, І. Макута і Марія аМкута; по 2.00: І. Самійла, М. Демкович, І. Бучма, С. Умриш, Й. Заплатинський, Т. Татаринський, С. Пелех і В. Васильків; по 1.00: Анна Стельмах, А. Чомко, О. Шлаґан, М. Камінський, Ф. Демкович, Д. Капчук, М. Мордованець; М. Шиманський, В. Захарчук, В. Вовк, Н. Хавтур, Н. Масляк, О. Вівчаровський, М. Бабяк, І. Кобринець, Й. Кориташ, Хемій, О. Кустир, Й. Свачій, І. Молодович, М. Яцун, І. Федорович, М. Бережанський, Соняк, В. Добій, Т. Михайлів, Ф. Ільчишин, П. Періг, Н. Дутчак, І. Таср, І. Трач, Й. Ленчицький, М. Яремкевич, В. Тарас, П. Гулька; по 50 цнт. Я. Майбук.

16) Мікісракс, Па., бр. св. Володимира, від. 91 У. Н. Союза, переслав Андрій Гальчак 9.00
Зложили: по 1.00: Мих. Дзюбинський, Іван Вишатицький, Андрій Гальчак, Іван Іваненко; по 75 цт.: С. Козак; по 50 цнт.: М. Кучирка, Ю. Карваш, В. Рудавський, М. Рудавський, М. Думич, Ю. Вознічак; по 25 цнт.: В. Плекан, С. Дмитро, Лозик Гр., Караман М., Михайлишин І.

17) Шікаґо, Ілл., о. сов. Сіменович податок за 1923 р. 10.00

18) Йонкерс, Н. Й., тов. Подільська Січ", переслав Семан Пилипишин 4.50
Зложили: Я. Салій 75 цнт.; по 50 цнт.: І. Мачкевич, Й. Верес, Ст. Салій; по 25 цнт.: Б. Ґаздун, П. Кучман, І. Лаґойда, П. Попадюк, І. Загібайм, І. Іващишин, О. Бабій, М. Федьків, С. Пилипишин.

19) Филаделфія, Па., бр. св. Володимира, від. 105 У. Н. Союза, переслав С. Слободзян з Найстави, Па. 13.60
Зложили: по 1.50: Ковалик Іван, Слободзян Т.; по 1.25: Т. Туч, Шурґот, В. Белюх, П. Котила; по 1.00: М. Козмарський; по 75 цнт.: Н. Смолиґа, С. Слободзян, Шаґала Г.; по 60 цнт.: Гладьо Н.; по 50 цнт.: І. Фучка, П. Чорний, М. Долиний; по 25 цнт.: Д. Талешек.

20) Ірі, Па., бр. св. Петра і Павла, від. 40, переслав Михайло Пеленський 1.75
Зложили: по 25 цнт.: Н. Гаврилів, В. Гаврилів, М. Пеленський, Вас. Томс, Трофим Сатишур, Гр. Бекера, П. Вітковський.

21) Ню Йорк, Н. Й., Ліґа амер. Горожан Укр. Роду 19.25
Зложили: по 3.00: Пилип Матлай, Касіян Добрянський, Григ. Хлистун, П. Сокальчук; по 2.00: Ник. Берків; по 1.50: Никола Джурин; по 1.00: Ксеня Третяк, Марія Вільк, Пилип Вальорний; по 50 цнт.: Ів. Приймак; по 25 цнт.: Г. Попик.

22) Бріджпорт, Конн., з віча, переслав Л. Бих (на боев. фонд) 14.57
На вічу зібрано 41.57; розходу було 27.00, решту переслано до Обєднання. Жертви зложили: А. Бих 2.00; В. Венґринович 2.00; по 1.00: Ю. Підлуський, В. Підлуський, М. Варій, Н. Шпікула, Ю. Волк, Д. Чанавський, С. Ванат, С. Лободинський, І. Кузів, С. Іващишин, П. Дудко, М. Сендзік, І. Глива, Е. Ключенко, А. Бих, М. Дмитрощук, М. Кушляк, Ю. Гоголь, П. Павун, Т. Глива, М. Чапля, М. Чапля, І. Гамлій; по 50 цнт.: К. Рубанець, Н. Мельник, Др. О. Ковальський, В. Велиток, В. Глива, І. Кіндзерський, І. Чаплінський, Я. Галик, дрібними жертвами 8.57.

23) Ню Йорк, Н. Й., тов. Запорожська Січ, від. 117 У. Н. Союза, переслав Павло Перей 8.25
Зложили: Ніновський Т. 75 цнт.; по 50 цнт.: Качмар Т. і Ів. Ганачівський; по 25 цнт.: Н. Демкович, І. Троняр, В. Венгер, Ф. Дашкевич, Гр. Стефанишин, В. Кожух, Е. Лотоцький, Й. Шкрибайло, Ів. Костецький, М. Ковальчук, Н. Добрянський, А. Яблонський, Г. Дерек, Л. Кшивінський, С. Кучма, Семан І., Малярський С., Барила П., М. Ганьошин, В. Лазута, В. Зиблікевич, П. Перей, І. Хома, Вол. Хома, П. Васильків, П. Боднар.

24) Джерзи Сити, Н. Дж., тов. Укр. Політичний Клюб, від. 54 У. Н. С., переслав Гр. Трусевич.... 9.00
Зложили: Стефан Журавецький 2.45; по 1.50: Вас. Жуковський, Анд. Дячик, Гр. Трусевич, Ів. Гусар; по 50 цнт. Чопик Теод.

25) Лаквана, Н. Й., Он. Стецків 3.00

26) Етна, Па., бр. св. Михаїла, від. 89, переслав Роман Лесько.. 9.00
Зложили по 3.00: Стефан Ванат, Теод. Двуліт і Роман Лесько.

27) Н. С. Питсбурґ, Па., бр. Лицарів св. Юрія, пер. С. Дзюба... 5.00

28) Джерзи Сити, Н. Дж., тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. Союза, переслав Андрій Паславський 16.00
Зложили: Слука Іван 2.00; Федьо Петро 75 цнт.; Маринець Роман 50 цнт.; Петро Дубовецкий 3.50; Хвалик Василь 2.00; Стадник Іван 1.25; Андрій Паславський 1.50; Пачала Павло 1.25; Паньків Григ. 2.00; Пилип Дмитро 1.00; Розмаїтий Гр. 25 цнт.

29) Ню Йорк, Н. Й., бр. св. Андрея Перв., від. 66 У. Н. Союза, переслав Мих. Гайдзюк 10.50
Зложили: Виткович Ник. 2.00; О. Буряк 1.75; Кальбрин Йос. 1.25; по 75 цнт.: Лазорчук Іван, Цюцюна Іван; по 50 цнт.: Данилик Ник., Павлик Дан., Верескеля Кирило, Мастидак Филип, Зятик Павло; по 25 цнт.: Биндас Данило, Стирка Мих., Гандзюк Мих., Цомпель Я., Биндас Тер., Фединяк Ник.

30) Джерзи Сіті, Н. Дж., бр. св. Івана Хрестителя, від. 270 У. Н.С., переслав Василь Гіль 19.00
Зложили: Анд. Лютий 1.00; Мазур Андрій 75 цнт.; Підгорецький Іван 75 цнт.; по 50 цнт.: Яцьків Олекс., Гуменюк Григ., Чорневий Теодор, Гук Семко, Мих. Турчинський, Осьміловський Яків, Булик Ром., Дячик Григ., Струж Роман, Дула Левко, Сьвітніцький Петро, Заяць Никола, Підгорецька Ксеня, Кіраш Йосиф, Лоевич Йос.; по 25 цнт.: Косоноцький Мих., Матвіяс Вас. Гіль Вас., Жарський Вас., Бобовник Іван, Рубінович Анд., Ленчук Семко, Сайчук Семко, Кіцей Ст., Кулич Левко, Жарський Йос., Сай Яків, Мисак Семко, Жарський Ів., Пігура Никола, Сайчук Анд., Салюк Мих., Колісник Он., Васько Іван, Дорош Дацько, Баран Едоким, Темлій Г., Салюк П., Струж Левко, Василюк Ізидор, Стегніцький Максим, Кош Стеф., Ушлик Семко, Мниць Іван, Захарейчук Доці, Ґріща Стеф., Ярош Антін, Пахолок Гаська, Терпливець Юлія, Корнило Андрій, Щустакевич Григорій.

31) Трентон, Н. Дж., від Обєднання переслав П. Стадник.... 13.00
Зложили: по 3.00: Лука Заблоцький і Ол. Михальчишин; по 2.00: Григ. Цимбала; по 1.00: Іван Масляк, Олекса Петришин, Михайло Вальчинський, Ол. Наконечний, Фелікс Калужняк.

32) Елизабет, Н. Дж., тов. Запорожська Січ, від. 234 У. Н. С., переслав К. Пілат.... 5.50
Зложили: по 1.00: Ільно Пілат, Матвій Могила, Гн. Кінащук; по 50 цнт.: Гр. Рудніцький, Конст. Пілат, Ів. Кіценюк (ст.); по 25 ц.: Івас Кіценюк (мол.), Мих. Костишин, Ник. Ільків, Дм. Гобер.

(Конець буде)

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з даним оголошенням будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цнт. коли таке оголошення має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Ся постанова входить в життя 1. грудня б. р. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адмістрації „Свободи" 5-6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошеня чи оголошень.

Адм. „Свободи".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".